

จดหมายเหตุชาวสถาบันวิจัย

ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

Institute of Language and Culture for Rural Development

Mahidol University

ปีที่ 27 ฉบับที่ 2 : เมษายน 2549 - มิถุนายน 2549

Vol. 27 No.2 : April 2006 - July 2006

การบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ กับการจัดการศึกษาสมัยใหม่

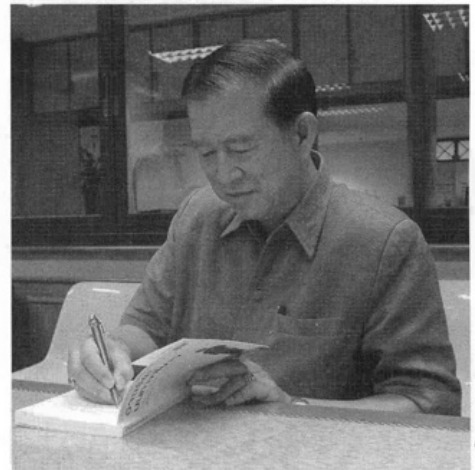
โดย อาจารย์ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา

จิติกานต์ จินารักษ์¹

การได้รับฟังการบรรยายจากอาจารย์ ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา ในวันอังคารที่ 14 กุมภาพันธ์ 2549 เวลา 13.30 - 16.00 น. ณ ห้องประชุมสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งจัดโดยภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นั้น นับได้ว่าเป็นของขวัญพิเศษที่ได้รับเนื่องในโอกาสวันแห่งความรัก (Valentine's Day) สำหรับทุกคนที่ได้รับฟังการบรรยายในครั้งนี้ ดิฉันจึงใคร่ขอนำข้อความบางตอนจากการบรรยายมาอ้างถึงในบทความเรื่องนี้นำเสนอแด่ทุกท่าน เพื่อประโยชน์ในการบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์กับการจัดการศึกษาสมัยใหม่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งการศึกษาในระบบ และนอกระบบ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับชีวิตเราเอง

สิ่งที่ผู้สอนควรเชี่ยวชาญเป็นอย่างยิ่งมี 2 ประการ คือ

1. เป็นผู้เชี่ยวชาญในหลักการการสอนวิชาสาขาเฉพาะของตน
2. เป็นผู้เชี่ยวชาญในด้านวิธีสร้างความสุข เพราะเราทุกคนล้วนต้องการความสุข

รูปโดย คุณณัทนา คำนาค

วิธีสร้างความสุข

MQ \longleftrightarrow IQ \longleftrightarrow EQ

- ตัดความเป็นตัวเรา ของเรา (ตัวกู ของกู) มองในแง่ดีเสมอ เช่น คนตาเรา ถ้าทำให้เราพัฒนาตนเอง
- ลดความต้องการสำหรับตนเอง แต่ทำให้ผู้อื่นมีความสุข
- แล้วเราก็จะเหลือแต่ความสุข "ความสุขของคนเรามันหายไปจากที่ไหน?"

คำตอบ มันหายไปจากใจของเรา แล้วเราคือใคร? เราอยู่ที่ไหน? และ ???

ในทุกปัญหาเรามีทางออกเสมอ สิ่งสำคัญของผู้เรียน คือ "จิตสำนึก" การรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม (เริ่มตั้งแต่ถือกำเนิดในท้องคุณแม่) จิตได้สำนึกจะทำหน้าที่บันทึกทุกสิ่งทุกอย่างไว้เสมอ เพราะฉะนั้นเราจึงควรมีบันทึกที่ดี โดยการฝึกตัวเอง ให้เอาชนะประสาทสัมผัสทั้ง 5 ให้ได้ โดยการปฏิบัติศีล สมาธิ ถึงจะสามารถเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง (คิดก่อนทำ อย่างใช้วิจารณ์ดูว่า สิ่งนั้นดีไหมสำหรับเรา? แล้วถามต่อไปว่าดีไหมสำหรับทุกคน?) สิ่งสำคัญคือ *คิดอย่างไร ก็เป็นอย่างนั้น* ดังนั้นเราควรคิดถึงความสำเร็จในทางที่ดี แล้วทุกสิ่งก็จะดีเอง

วิธีการจัดการศึกษา มี 2 วิธีคือ

1. จงเป็นตัวอย่างที่ดี "เราอยากให้เขาเป็นคนอย่างไร เราก็ต้องเป็นอย่างนั้น"
2. จงกลับไปดูข้อ 1. ใหม่ ในด้านระยะเวลาในการอบรมเพื่อเปลี่ยนนิสัยนั้น "ยิ่งอายุน้อยยิ่งสามารถเปลี่ยนได้เร็ว"

¹ นักวิชาการดนตรีไทยประจำสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

และ เป้าหมายการศึกษา (EDUCATION)... ก็คือ

Enlightenment	การรู้แจ้ง
Duty & Sacrificial	การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ
Understanding	การเข้าใจอย่างถ่องแท้ (รู้จักตนเอง)
Character	อุปนิสัยที่ดีงาม
Action	การนำความรู้ไปปฏิบัติ
Thanking	ใจดีบุญรู้คุณ (พ่อแม่, ครูบาอาจารย์, ธรรมชาติ)
Integrity	มีเกียรติ (มีความซื่อสัตย์ สุจริต)
Oneness	ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
Nobility	ความสง่างาม

สำหรับรูปแบบการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 วิธี

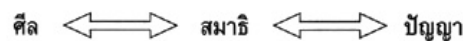
วิธีแรก คือ วิธีการสอนแบบปกติ โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือที่เรียกว่า Education ซึ่งจะต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่ย่อย และค่อยๆ เพิ่มความยาก เพื่อให้เด็กค่อยๆ เข้าใจ

วิธีที่สอง คือ การเข้าไปกระตุ้นผ่านทางประสาทสัมผัสที่ 6 หรือที่เรียกว่า Educare ครูไม่ต้องสอนคุณธรรมให้กับเด็ก แต่จะเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็ก เพื่อที่เด็กจะได้ค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง และดึงเอาคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวอยู่แล้วออกมา นำไปสู่การยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น ทำให้เกิดปัญญา และคุณค่าความเป็นมนุษย์ก็จะปรากฏออกมา เกิดการเปลี่ยนแปลง...

"เราต้องการคนดีเหนือสิ่งใด เราต้องการสร้างคนที่มีคุณภาพสูง ไม่ใช่สร้างคนเก่ง เพราะคนเก่งแล้วเห็นแก่ตัวอันตราย แต่ถ้าแค่ดีแล้วเค้าจะเก่งเอง มีสมาธิดี ความจำดี ทุกอย่างดีขึ้น ครูจะต้องเข้าใจผู้เรียน ผู้เรียนไม่ใช่เครื่องจักรที่จะป้อนข้อมูลให้อย่างเดียว เค้าจะต้องมีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และจะต้องมีบทบาทในการเรียนการสอนที่เค้าปรารถนาด้วย เด็กจะต้องมีบทบาทพร้อมกับครู ซึ่งแตกต่างจากเดิม...ครูจะต้องมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ลูกศิษย์ผมคนหนึ่ง อยากจะเป็นทูต ผมก็จะพาไปที่กระทรวงการต่างประเทศ ให้อยู่กับทูตตัวจริง เสียงจริงเลย ซึ่งทำให้เด็กได้ความรู้มากมาย ผมเพียงแค่อำนวยความสะดวก ขับรถพาไป นัดเวลากับท่านทูตเอาไว้ให้ ไม่ใช่ว่าครูจะต้องมาอธิบายเองว่าทูตเป็นอย่างไร นั่นไม่ใช่หน้าที่ของครู ครูไม่จำเป็นต้องรู้หมดทุกอย่าง ครูที่ดีในสมัยนี้ไม่จำเป็นต้องสอนเอง แต่เราไปหาความรู้ด้วยกันกับนักเรียน นี่คือนวัตกรรมใหม่ของครูในปัจจุบัน ... ผมสอนวิชาภาษาอังกฤษ ลูกศิษย์ก็เสนอความเห็นกันว่าอยากเรียนภาษาอังกฤษที่นำดวงก้างเกลือ ผมก็อำนวยความสะดวกให้ แล้วเราก็มีการเรียนการสอนอย่างมีความสุขเรียนรู้ภาษาอังกฤษกับธรรมชาติ ..."

เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างมีคุณค่าของความเป็นมนุษย์แล้ว การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ใช่สิ่งถาวร... เราจึงควรยกระดับจิตใจให้สูงขึ้น โดยการทำสมาธิ จนสามารถรู้ถึง "จิตเหนือสำนึก" ปัญญา ก็จะเกิดขึ้น ที่สำคัญช่วยให้ความจำเราดีขึ้นอีกด้วยค่ะ

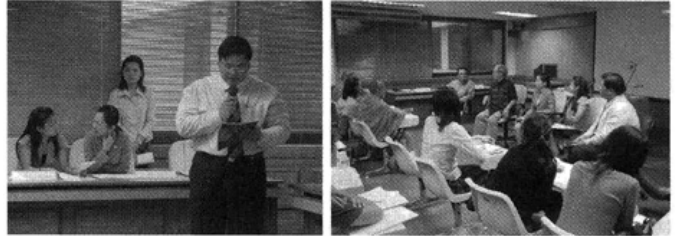
จงมีความเมตตา แล้วจะมีแต่ความสุข

ภาพเป็นข่าว

เสวนาวิชาการ

คณะกรรมการกิจการนักศึกษา สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง เขียนวิทยานิพนธ์อย่างไร? ไม่ผิดกติกา โดยมี
ดร.นรเศรษฐ์ พิสิฐพันธ์พร และคณาจารย์ของสถาบันฯ เป็นวิทยากร
เมื่อวันพุธที่ 18 มกราคม 2549 ณ ห้อง 315 ชั้น 3 อาคาร
ภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

สถาบันฯ จัดฉายภาพยนตร์เรื่อง “เด็กโต” อย่ายิ่งรีบโต มาได้ก่อน พร้อมการเสวนา โดย
คุณนิตา คงศรี และอาจารย์โสพล ศิริไสย์ ซึ่งเป็นการสัมผัสกับโลกเล็กๆ ที่บริสุทธิ์ งดงามกับโลกของ
โรงเรียนบ้านแม่โต อ.สะเมิง จ.เชียงใหม่ และความประทับใจจาก
เรื่องราวชีวิตจริงที่บริสุทธิ์งดงามที่ปราศจากการปรุงแต่ง
เมื่อวันพุธที่ 1 กุมภาพันธ์ 2549 ณ ห้องประชุมอนุเมกประสงค์
อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

การจัดอบรม

6 ก.พ. - 1 มี.ค. 49 สถาบันฯ จัดอบรมภาษาไทย
ระดับกลาง ให้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัย Ritsumeikan Asia
Pacific ประเทศญี่ปุ่น จำนวน 9 คน

สถาบันฯ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “สัทศาสตร์ปฏิบัติเพื่อการออกเสียงที่ติกว่า” รุ่นที่ 5 ในวันที่
7 - 8 กุมภาพันธ์ 2549 และรุ่นที่ 6 ในวันที่ 7 - 8 มีนาคม 2549 เพื่อให้ผู้สนใจได้ความรู้ด้านการออกเสียง
ภาษาอังกฤษอย่างถูกต้อง โดยมี รศ.อมร ทวีศักดิ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสัทศาสตร์ เป็นวิทยากรในการอบรม

ค่ายวัฒนธรรม

สถาบันฯ ได้จัดกิจกรรมค่ายวัฒนธรรม รุ่นที่ 7 ระหว่างวันที่ 22
มีนาคม - 21 เมษายน 2549 เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
วัฒนธรรมด้านต่างๆ ได้แก่ มารยาทไทย จริยธรรม ดนตรีไทย และ
นาฏศิลป์ไทย โขน ให้แก่เยาวชน ณ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
และในวันพุธที่ 22 มีนาคม เป็นพิธีเปิดค่ายวัฒนธรรม มีการสาธิต
กิจกรรมต่างๆ ให้ผู้ปกครองและเยาวชนที่เข้าค่าย ได้รับชม

บรรณาการพิเศษ

สถาบันฯ ได้รับเกียรติจาก Dr. David Bradley มาบรรยายพิเศษเรื่อง Language Policy for Minority Languages in China วันพฤหัสบดีที่ 5 มกราคม 2549 ณ ห้องประชุมณัฐ ภูมิประวัตินาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

สำนักหอสมุด ร่วมกับสถาบันฯ จัดอภิปรายทางวิชาการเรื่อง "การสร้างและฟื้นฟูความเชื่อมั่นของมหาวิทยาลัยต่อระบบงานหอจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย" วันพฤหัสบดีที่ 26 มกราคม 2549 ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์ สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

แจ้งมาชม

Mr.Rajiv Kumar, Counselor และ First Secretary จากสถานทูตอินเดีย เจรจากความร่วมมือทางวิชาการกับผู้อำนวยการสถาบันฯ และอาจารย์ประกฤษ โพธิ์ศรีทอง เมื่อวันที่ 17 มกราคม 2549

คณาจารย์และนักศึกษาสาขา พิพิธภัณฑ จากมหาวิทยาลัย Macquarie ประเทศออสเตรเลีย ได้เดินทางมาเยี่ยมสถาบันฯ ตามสัญญาข้อตกลงความร่วมมือด้านวิชาการพิพิธภัณฑ ระหว่างมหาวิทยาลัยมหิดล กับมหาวิทยาลัย Macquarie

Dr.Fukui Hayao จาก Ritsus Mckan Asia Pacific University ประเทศญี่ปุ่น มาเจรจาเพื่อปรึกษาหารือเรื่องความร่วมมือกับสถาบันฯ ในการสอนภาษาไทยให้ชาวต่างชาติ กับอาจารย์ฝ่ายต่างประเทศของสถาบันฯ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549

เมื่อวันที่ 15 - 16 มีนาคม 29 สถาบันฯ ได้รับเกียรติจาก รศ.ดร.ทองหล่อ เดชไทย และ รศ.ดร.พาดิ์ สีตกะลิน มาเป็นวิทยากรประชุมปฏิบัติการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมฯ เรื่อง "การวางแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศ" ณ ห้องประชุมอเนกประสงค์

นักเรียนโรงเรียนสัตยาไส จ.ลพบุรี และ นักเรียนโรงเรียนวิเชียรภักดิ์ สุนทรอุปถัมภ์ จ.พระนครศรีอยุธยา เข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑและสวนศิลาของสถาบันฯ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2549

คณะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์แห่งเวียดนาม นำนักศึกษาจำนวน 33 คน มาเยี่ยมชมสถาบันฯ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2549

สมาชิกใหม่ของ SIL ที่มาประจำในประเทศไทย มาเยี่ยมชมงานวิชาการของสถาบันฯ เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2549

เมื่อวันที่ 27-28 กุมภาพันธ์ 2549 คณะกรรมการเยี่ยมสำรวจตามระบบคุณของมหาวิทยาลัยมหิดล ได้มาเยี่ยมสำรวจสถาบันฯ

ร้องรำทำเพลง

เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2549 สถาบันฯ จัดงานร้องรำทำเพลง ครั้งที่ 43 ขึ้น โดยเป็นการแสดงวงปี่พาทย์พม่า เคี้ยวพินพม่า การแสดงนาฏศิลป์พม่า จาก วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร

สถาบันฯ จัดงานร้องรำทำเพลง ครั้งที่ 44 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2549 เป็นนบเพลงบรรเลงกู่เจิง จากคณะตันไผ่ โดยอาจารย์สิทธิศักดิ์ จรรย์าวุฒิ การแสดงในวันนั้นประกอบด้วย การบรรเลงเพลงจีน เพลงไทย และเพลงไทยสากล พร้อมด้วยการบรรเลงประกอบการแสดงนาฏศิลป์

ออกภาคสนาม

21 กุมภาพันธ์ 2549 ศาสตราจารย์ ดร.สุวิไล เปรมศรีรัตน์ เป็นวิทยากรในการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการศึกษาาระบบสองภาษา สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ (ไทย-มลายู) จังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดโดยสำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ยะลา ณ โรงแรม ซี.เอส.ปัตตานี

26 มีนาคม 2549 คณะทำงาน ศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษา-วัฒนธรรมในภาวะวิกฤต เก็บข้อมูลภาคสนามด้านภาษาและวัฒนธรรมของชาวญ้อกูร ในงาน เทศน์มหาชาติ ณ บ้านน้ำลาด อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ

สถาบันฯ ร่วมงานเฉลิมฉลอง วันชาติมอญ ณ ชุมชนมอญ กระทุ่มมืด วัลลาดบึงสวย อ.บางเลน จ.นครปฐม เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2549 เพื่อเก็บข้อมูลจัดทำแผนที่ วัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม

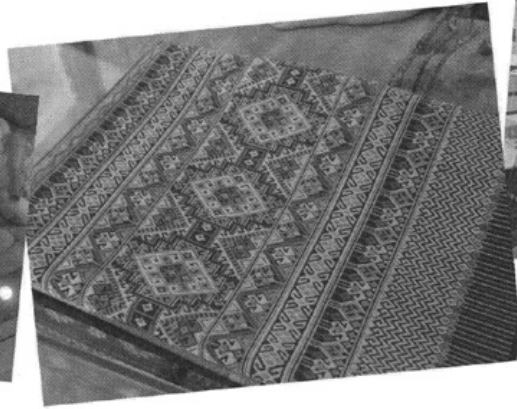
เมื่อวันที่ 4 - 12 มีนาคม 2549 หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ นำนักศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 คน ออกฝึกงานภาคสนามภาษาปะหล่อง (ดาระออง) ที่ บ้านนอแล อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่าง โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตต์ลักษณ์ ดีผดุง และอาจารย์ บัทยา พัฒน์พงษ์ เป็นผู้ควบคุม

กิจกรรมพิเศษ

- สถาบันฯ ได้จัดกิจกรรมเทศกาลปีใหม่ ให้แก่บุคลากรของสถาบันฯ ในวันที่ 6 มกราคม 2549 ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วย การแข่งขันกีฬา ILCRD เกมส์ และการประกวดขับร้องเพลงคาราโอเกะ ณ อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี
- คณะอนุกรรมการสวัสดิการสถาบันฯ ได้จัดตรวจสอบสภาพประจำปีให้แก่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสถาบันฯ ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2549 ณ ห้องโถง ชั้น 1 อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี

- เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2549 สถาบันฯ ได้เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายราชสักการะพระบรมรูปสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก เนื่องในวันพระราชทานนามมหาวิทยาลัยมหิดล
- ระหว่างวันที่ 2 - 31 มีนาคม 2549 สถาบันฯ ได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปี 2549 ซึ่งสถาบันฯ ได้รับเหรียญทองจำนวน 1 เหรียญ จากการแข่งขันทุ่มน้ำหนัก เหรียญเงิน 2 เหรียญ จากการแข่งขันตะกร้อลอดห่วง และจากกีฬา Crossword รวมทั้งรางวัลชนะเลิศการประกวดกองเชียร์

ผ้าไท - ยวน ที่ราชบุรี

เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549 ที่ผ่านมา คณะกรรมการส่งเสริมผ้าไทย ได้มีโอกาสไปศึกษาดูงานที่บ้านคูบัว และบ้านนาหนอง จังหวัดราชบุรี พวกเราออกเดินทางจากสถาบันฯ ตั้งแต่เวลาประมาณ 8.30 น. ไปถึงบ้านคูบัว เมื่อเวลาประมาณ 10.00 น.

ที่บ้านคูบัวนี้เอง พัฒนาการอำเภอได้นำเราเข้าเยี่ยมชม “จิปถะภัณฑสถานบ้านคูบัว” ซึ่งตั้งอยู่ในเขตวัดโฆลงสุวรรณคีรี พิศิธภัณฑสถานชื่อแปลกแห่งนี้ เป็นแหล่งอนุรักษ์ภูมิปัญญาทอผ้าจาก และภูมิปัญญาด้านอื่นของชาวไทย-ยวน ราชบุรี ซึ่ง เกิดขึ้นจากความริเริ่มของอาจารย์อุดม สมพร ผู้มีเชื้อสายไท-ยวน และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาผ้าจาก จึงได้ประสานกับภาคราชการ ดำเนินการสืบสานการริเริ่มที่จะสืบทอดภูมิปัญญาผ้าจาก ด้วยการฝึกอบรมให้มีการฝึกทอผ้าจากกับชาวไทย-ยวนที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของจังหวัดราชบุรี

ชาวไทย-ยวน ที่อพยพมาจากเมืองเชียงแสน (ปัจจุบันเป็นอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย) ลงมาตั้งถิ่นในพื้นที่ของจังหวัดราชบุรี บรรพชนไท-ยวน ดังกล่าวได้แยกย้ายกันตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่ในหลายพื้นที่ เช่น คูบัว ห้วยไผ่ บ้านใหม่ บ้านนครบาล ดอนตะโก ดอนแจง อ่างทอง บ้านคังซั้งว้า เขาแจ่ม นาม้อง ทุ่งหลวง หนองไช้ บ้านไร่ในที่ ดอนแสบ หนองโพ บางกระโด หนองอ้อ หนองปลาหมอ ทุ่งอ้ายไก่อ หนองบัว หนองนกกระเรียน ทุ่งกว้าง รวงอาว ชั่วใหญ่ แม้กระทั่งนครปฐม เมืองกาญจนบุรี ที่พุมุต พุเตย รวงสาส์ บ้านแปดหลัง ฯลฯ ในระยะแรกๆ ไท-ยวน ก็คงดำรงชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างเคร่งครัด เช่น ประเพณีการนับถือผีโคตรเหง้าเหล่าตระกูล กิน

ข้าวบนสะโตก (ขันโตก) ตลอดจนการหยอกเย้า กระแนะกระแหงกัน ในสังคม เช่น ประเพณี “แล่นมะให้”

ต่อมาระยะหลังๆ ลูกหลานไท-ยวน ได้ผสมผสานปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมอื่นที่หลั่งไหลเข้าสู่สังคมชนบท และมีอิทธิพลเหนือกว่าวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อความอยู่รอดและให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความเจริญตามที่วัฒนธรรมใหม่กำหนดมาตรฐานและตัวชีวิตที่ถือว่าเป็นความเจริญแห่งชีวิต ถึงกระนั้นก็ตาม ต่อมาลูกหลานไท-ยวน บางกลุ่มบางคนได้รวมตัวกันเป็นชมรมไท-ยวนราชบุรี ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2542 เพื่อดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของไท-ยวน ชาวไท-ยวน ได้เกิดขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน รวม 201 ปี และการทอผ้าจากก็เป็นวัฒนธรรมของชาวไทย-ยวน ที่ทำสืบทอดกันมายาวนาน

ในส่วนของผ้าจากนั้น เป็นมรดกภูมิปัญญาด้านหัตถศิลป์ของชาวไทย-ยวนราชบุรี ที่สืบทอดมาจากบรรพชน คนยวนเมืองโยนก (เชียงแสนในอดีต พ.ศ. 2347) ผ้าจาก เป็นผ้าที่เกิดจากการทอด้วยวิธีจิ้งหวอหรือควักเอาเส้นด้ายเสริมพิเศษ สีต่างๆ มาสอด มาขัด มามัดกัน เส้นยืนเป็นลวดลายต่างๆ ตามแบบที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ (คำว่า จาก เป็นภาษาไทย-ยวน หมายถึง ล้วงหรือควัก) ชิ้นจากของชาวคูบัว จังหวัดราชบุรี มีราคาค่อนข้างสูง หลักพันขึ้นไป เนื่องจากใช้เวลาในการทอต่อผืนเป็นเดือนเลยทีเดียว

ผ้าจากราชบุรี มีลายหลักๆ ได้แก่ ลายกาบ ลายหน้าหมอน ลายไก่อ้งแก้ง และลายแคทราย ส่วนลายประกอบมีชื่อเรียกต่างๆ เช่น ลายกูด ลายขอ ลายขอเหลียว ลายขอประแจ ฯลฯ สำหรับลายผ้าจากราชบุรี แบ่งเป็น 3 ตระกูล ตามแหล่งกำเนิดผ้า คือ ตระกูลคูบัว ตระกูลดอนแร่ ตระกูลหนองโพ-บางกระโด

ผ้าตระกูลคูบัว พบมากใน ตำบลคูบัว ดอนตะโก เนื้อผ้าจะใช้เส้นด้ายยัดสีดำ เส้นพุ่งสีดำพื้นผิวแว่นไว้วัดามาก ลวดลายเห็นเด่นชัด

¹ อาจารย์ประจำ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

ลายประกอบไม่มีมากมาย สีเส้นของเส้นใยจะใช้พุ่งดำดำ แชมเหลืองหรือเขียว ลวดลายหลากหลาย ความกว้างของตีนขึ้นประมาณ 1 - 11 นิ้วโดยเฉลี่ย

ผ้าตระกูลดอนแร่ พบมากใน ตำบลดอนแร่ ห้วยไผ่ หนองปลาหมอ เนื้อผ้าจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำและเส้นพุ่งสีดำ จกลวดลายแผ่นแต่ม้วนผ้ามีความหลากหลาย เส้นใยที่ใช้จะนิยมใช้สีแดงเป็นหลัก ไม่นิยมใช้หลากหลายสี ความกว้างของตีนจกประมาณ 14 - 15 นิ้วโดยเฉลี่ย

ผ้าจกหนองโพนบางกระโด พบมากใน ตำบลหนองโพน บางกระโด มีลวดลายสีเส้นใกล้กับผ้าจกคูบัว แต่ต่างกันตรงที่ผ้าตระกูลหนองโพนบางกระโด เว้นพื้นที่ระหว่างลายชะเปา คือ เล็บเหลืองไว้กว้างกว่าผ้าคูบัว (แถบสีเหลืองช่วงท้ายของผ้า เรียกว่า เล็บเหลือง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผ้าตีนจก) ชาวไทย-ยวนราชบุรี ในอดีตนำผ้าจกไปแปรรูปเป็นเครื่องแต่งกายได้หลายอย่าง เช่น ผ้าขึ้นจก ผ้าปกหัวนาจก ผ้าขาวม้าจก ย่ามจก ผ้าเช็ดหน้าจก (ผ้าตะเต) หมอนจก หรือกระเป๋าจกคาดเอว

ผ้าขึ้นแบ่งเป็นผ้าขึ้นตีนจก ขึ้นตาหมู่ ขึ้นตาเลียน ขึ้นแล้ ขึ้นชิว ส่วนผ้าขึ้นตีนจกมีโครงสร้าง 3 ส่วน คือ หัวขึ้น จะประกอบด้วยผ้าเย็บติดกันสองแถบ คือผ้าสีขาวและสีแดง ส่วน ตัวขึ้น จะเป็นผ้าที่ทอ ยกมุมในตัวที่มีสีดำ หรือสีกรมท่า ส่วนล่างขอบ เรียกว่า ตีนขึ้น จะนำผ้าจกที่มีลวดลายตามที่ต้องการมาต่อกับตัวขึ้น ตีนขึ้นนี้เรียกว่า ตีนจก ผ้าตีนจกเกือบทุกผืนจะมีช่วงท้ายเป็นแถบสีเหลืองที่เรียกกันว่า เล็บเหลือง เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ นอกจากนี้ อาจารย์อุดมท่านได้ทอผ้าจกอุษาภาณูจนาภิเษก เป็นลวดลายรวมลายผ้าจกขนาด 2.5 เมตร ซึ่งใช้ก็ทอผ้าที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตั้งอยู่ภายในจิปาถะภัณฑ์แห่งนี้ด้วย

ออกจากจิปาถะภัณฑ์ คณะเดินทางได้แวะซื้อผ้าไทยที่สหกรณ์ผ้าไทย-ยวน ราชบุรี ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากจิปาถะภัณฑ์นัก สหกรณ์แห่งนี้รวบรวมผ้าทอจกจากฝีมือชาวบ้านผู้เป็นสมาชิก จัดจำหน่ายในราคาย่อมเยาเหมาะสำหรับนักสะสมและผู้สนใจผ้าไทยทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพวกเขาเลือกซื้อผ้าจนเป็นที่ถูกอกถูกใจแล้ว ก็แวะทานอาหารกลางวันก่อนจะเดินทางไปที่ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี (วัดนาหนอง) เพื่อเยี่ยมชมงานทอผ้าจกของชาวบ้านอีกชุมชนกันต่อไป ก่อนจะเดินทางกลับสถาบันฯ ในเวลาประมาณ 15.00 น.

การได้มาทัศนศึกษาที่บ้านคูบัวและบ้านนาหนอง จังหวัดราชบุรีครั้งนี้ นับว่าเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กับคณะผู้เดินทางให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับผ้าไทย-ยวนมากขึ้น สำหรับผู้สนใจเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่ทั้งสองแห่งก็สามารถเดินทางมาเยี่ยมชมไปกลับได้ภายในวันเดียว

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว” จะมีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการในวันเสาร์ที่ 6 พฤษภาคม 2549 นี้ โดยงานวันดังกล่าวใช้ชื่อว่า “ปอยขันโตกรวมใจไทย-ยวน ราชบุรี 201 ปี” ภายในงานมีกิจกรรมแบ่งออกเป็นสองภาคด้วยกัน คือในภาคเช้ามีพิธีเลี้ยงผีโคตรเหง้าตามประเพณีของชาวไทย-ยวน และพิธีเลี้ยงพระถวายส่วนกุศลให้แก่บรรพชน ในส่วนภาคกลางคืนมีการรับประทานอาหารแบบขันโตกร่วมชมการแสดงแสงสีเสียงพื้นฟูประเพณีแคว่มอง สู่ขวัญนาคน แล่นมะให้ ฟังดนตรีระลือซอซึ่งพื้นเมืองเหนือ การฟ้อนรำศิลปะป้องกันตัว “ฟ้อนเจิง” การปล่อยกระทิบโคมลอย และการเดินแบบผ้าไทย-ยวน เป็นต้น ผู้สนใจสามารถติดต่อโดยตรงได้ที่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน “จิปาถะภัณฑ์สถานบ้านคูบัว” โทร. (032) 717-165

วัดไทย ในฮาวาย

พุทธศาสนายู่คู่สังคมและคนไทยตลอดมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในบริบทแบบไทยๆ วัดมีความสำคัญต่อชุมชน ทั้งในฐานะของการเป็นที่พึ่งทางใจของพุทธศาสนิกชน แหล่งขององค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตที่อิงแนวทางพระพุทธศาสนา และสถานที่ปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยจากรุ่นสู่รุ่น บทบาทดังที่กล่าวมานี้ของวัดบางแห่งในเมืองไทยอาจจะเปลี่ยนไปอย่างยากที่จะนึกตามได้ แต่ประสบการณ์ตรงของการได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมของวัด และ ชุมชนของคนไทยในมลรัฐฮาวาย สหรัฐอเมริกา ทำให้ผู้เขียนอดที่จะทวนนึกถึงความตั้งใจของวัด และคนหลายๆ คนในชุมชนไทยที่ต้องการทำให้วัดเป็นเสาหลักของชุมชนไทยที่นั่นไม่ได้

วัดพุทธจักรมงคลวราราม ฮาวาย ก่อตั้งโดยความร่วมมือของพุทธศาสนิกชนชาวไทยและต่างชาติ และมีฐานะเป็นวัดไทยลำดับที่ 15 แห่งสมัยรัชกาลที่ 9 ประเทศไทย ประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 โดยมีพระมงคลเทพโมลี จากวัดสุทัศนเทพวราราม ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส โดยทั่วไปถ้าเราเดินทางผ่านวัดในเมืองไทย เราคงรู้ได้ไม่ยากว่าสถานที่ใดเป็นวัด โดยสังเกตจากรูปแบบของอาคารที่เป็นจุดเด่นของวัด แต่สำหรับวัดไทยที่ตั้งอยู่ที่เมืองเพิร์ลซิตีแห่งนี้เป็นเรื่องยากอยู่ซักหน่อยที่จะรู้ว่าสถานที่นี้คือวัด มองจากภายนอกแล้ว วัดก็เป็นเพียงบ้านไม้สี่ขาชั้นเดียวที่ดูเหมือนๆ กับบ้านหลังอื่นๆ ในละแวกเดียวกันนั่นเอง จะมีก็เพียงป้ายไม้แสดงชื่อวัดที่อยู่ใต้ต้นลีลาวดีที่ออกดอกสีชมพูอมเหลืองอยู่เกือบตลอดทั้งปี ที่พอจะบอกได้ว่าสถานที่นี้คือวัดไทย เพิร์ลซิตี

ถึงจะไม่มีพื้นที่ใช้สอยมากนัก แต่ภายในบ้านไม้แห่งนี้ห้องต่างๆ เช่น ที่พักรักษาตัว ห้องปฏิบัติธรรมและจัดกิจกรรมทางศาสนา ก็ถูกแบ่งแยกจากกันอย่างเป็นสัดส่วน เพื่อให้เอื้อต่อการปฏิบัติศาสนกิจ และเกิดประโยชน์ในการใช้สอยพื้นที่จำกัดอย่างเต็มที่ โดยปกติจะมีพระจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้ประมาณ 4 - 5 รูป เพื่อทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธ

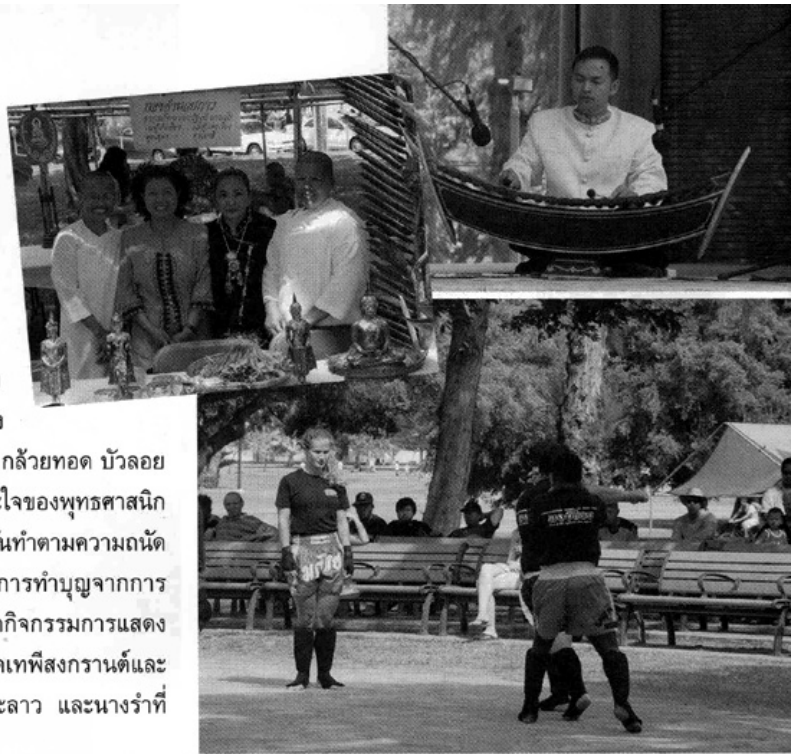
ศาสนาในฐานะพระธรรมทูต และจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยตลอดทั้งปี เช่น วันที่ 5 ธันวาคม และ วันที่ 12 สิงหาคม วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง และวันสำคัญทางพุทธศาสนาต่างๆ

ชีวิตประจำวันของพระภิกษุที่เป็นพระธรรมทูตในดินแดนที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่าง และพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาของคนกลุ่มน้อยที่คนอเมริกันโดยทั่วไปไม่คุ้นเคยนั้นย่อมแตกต่างจากสิ่งที่เราคุ้นเคยที่เมืองไทยอยู่หลายประการ เช่นพระภิกษุบางรูปจำเป็นต้องหัดขับรถและทำหน้าที่ขับรถสำหรับกิจกรรมของวัดในการเดินทางติดต่อทำธุระกับคนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพราะวัดไม่มีฆราวาสอยู่ประจำที่จะสามารถอยู่คอยบริการพระภิกษุในการติดต่อทำธุระต่างๆ ได้ อีกตัวอย่างหนึ่งของวิถีในการดำรงชีวิตประจำวันของพระภิกษุที่แตกต่างคือบ่อยครั้งที่พระภิกษุจำเป็นต้องหุงหาอาหาร ต้ม แกง ทำกับข้าวฉันเอง ในวันที่ไม่มีโยมมาถวายภัตตาหารแต่พระภิกษุสงฆ์ วัดปฏิบัติที่แตกต่างเหล่านี้เป็นไปเพื่อให้พระภิกษุยังคงสามารถปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูตที่ได้รับมอบหมายมาได้อย่างไม่บกพร่อง

หลายๆ คนอาจจะคิดถึงลูกศิษย์ หรือเด็กวัด อย่างที่มีอยู่ทั่วไปตามวัดต่างๆ ในเมืองไทย แล้ววัดไทยในต่างแดนแบบนี้จะมีอยู่บ้างไหม อันนี้ขอเฉลยว่า เด็กวัดที่วัดนี้ก็มิได้อยู่เหมือนกัน แต่เกือบทั้งหมดก็คือ ลูกหลานของคนไทยที่ย้ายถิ่นฐานทั้งรากมาตั้งครอบครัวกันใหม่ที่ และเหล่าบรรดานักเรียนไทย ที่เข้ามาข้ามทะเลมาเรียนที่ฮาวายเนื่อง ซึ่งเด็กวัดเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของวัด โดยเฉพาะกิจกรรมนอกสถานที่ ที่ต้องการความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย โดยปกติวัดไทยที่เมืองเพิร์ลซิตีแห่งนี้จะจัดงานประจำปีนอกสถานที่ปีละ 2 ครั้ง คือ วันสงกรานต์ และวันลอยกระทง ในสวนสาธารณะชื่อ Kapiolani Park นี้ตั้งอยู่ติดกับชายหาด Waikiki ซึ่งเป็น

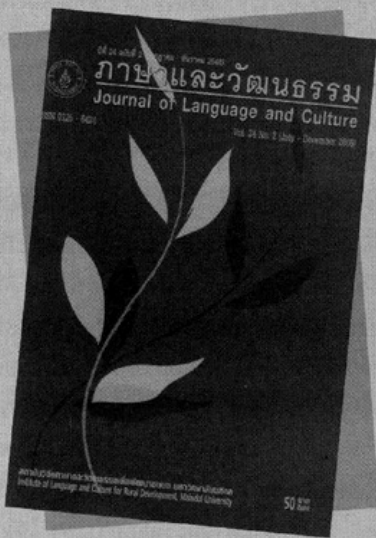
¹ อาจารย์ประจำ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ของเมือง Honolulu บนเกาะ Oahu งานประจำปีนอกสถานที่ทั้ง 2 งานนี้สามารถเรียกได้ว่าเป็นงานที่เผยแพร่ พระพุทธศาสนา วัฒนธรรมและความเป็นไทยสู่สายตาคนต่างชาติได้อย่างได้ผล ทั้งในแง่ของรายได้ซึ่งกลายเป็นทุนในการพัฒนาวัด และเสียงตอบรับอย่างชื่นชมของผู้ร่วมงานที่มีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ทุกๆ ปี สิ่งที่เด่นที่สุดของงานคือการออกร้านจำหน่ายอาหารไทย ที่มีรสชาติไทยแท้ อร่อยและหาทานได้ยากในต่างแดน เช่น ส้มตำ ทอดมัน ขนมจีน แกงเขียวหวาน แกงแดง ผัดไทย ก๋วยเตี๋ยว ห่อหมก หมูπίง ขนมครก กล้วยทอด บัวลอย สาธุ อาหารทั้งหลายเหล่านี้มาจากการร่วมมือร่วมแรงทั้งกายและใจของพุทธศาสนิกชนทั้งไทยและเทศ ทั้งตา ยาย ลุง ป้า น้า อา พี่ๆ น้องๆ ที่แบ่งกันทำตามความถนัดของแต่ละคน ซึ่งคนที่มาร่วมงานนั้นนอกจากจะได้มีส่วนร่วมในการทำบุญจากการซื้ออาหารไทยแล้ว ยังได้เรียนรู้วัฒนธรรมและความเป็นไทยจากกิจกรรมการแสดงต่างๆ เช่น มวยไทย รำไทย การแสดงดนตรีไทย การประกวดเทพีสงกรานต์และนางนพมาศ ซึ่งนักแสดงนั้นก็รวมทั้งนักเรียน ลูกหลานคนไทยและลาว และนางรำที่ร้านอาหารไทยส่งมาช่วย

จากที่ได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ของทางวัดหลายครั้งตลอดระยะเวลาที่อยู่ที่นี่ ผู้เขียนรู้สึกได้ถึงความตั้งใจ ความพยายาม และการทุ่มเทแรงกายและแรงใจ ทั้งของพระภิกษุ พุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติ ในการทำให้วัดไทยแห่งนี้กลายเป็นเสาหลักที่เข้มแข็งของชุมชนชาวไทยในต่างแดน ทั้งในฐานะของการเป็นที่พึ่งทางใจในการดำเนินชีวิต แหล่งความรู้ทางพุทธศาสนา และสถานที่ปลูกฝังและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยจากรุ่นพ่อแม่สู่รุ่นลูกหลานต่อไป นอกจากนี้ผู้เขียนหวังว่าคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยจะได้รู้สึกรักและเห็นคุณค่าของสิ่งที่ตั้งมาของไทยที่ควรค่าแก่การรักษาไว้ตลอดไปเช่นกัน

แนะนำผลงานวิชาการ

วารสาร “ภาษาและวัฒนธรรม”

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล

วารสาร “ภาษาและวัฒนธรรม” ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2548) อัดแน่นไปด้วยเนื้อหาสาระคับแก้วอีกเช่นเคย เริ่มจากคอลัมน์टकผลึกความคิด ที่ได้รับความนิยมจากศาสตราจารย์ระพี สาคริก นำเสนอบทความเรื่อง “ทำไมต้องช่วยเหลือผู้สูงอายุ” ที่จะทำให้เราเข้าใจชีวิตของผู้สูงอายุมากขึ้นสำหรับคอลัมน์ความเคลื่อนไหวของงานวิจัย อาจารย์ธีรพงษ์ บุญรักษา ได้นำเสนอมุมมองใหม่ในการบริหารองค์กรผ่านบทความเรื่อง “การวิจัยสถาบัน : เครื่องมือสำคัญในการบริหารองค์กรสมัยใหม่” ตามติดด้วยคอลัมน์ประจำอย่างคอลัมน์แนะนำหนังสือที่รองศาสตราจารย์อมร ทวีศักดิ์ ได้แนะนำหนังสือดีๆ อย่าง “How Children Learn Language” ที่จะช่วยให้เราเข้าใจถึงการเรียนรู้ภาษาของเด็กในช่วง 3 ปีแรก

ส่วนของรายงานพิเศษ พบกับเรื่องราวดีๆ ไม่ว่าจะเป็น “การประชุมนานาชาติเรื่องลาวศึกษา” “เปิดโลก(ทัศน์)วิจัยด้านการแปล” และ “ASEAN Research Scholarship” ที่ช่วยเปิดมุมมองใหม่ให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

สนใจสั่งซื้อได้ที่ ร้านค้าสวัสดิการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท หรือคุณอำไพ หนูเล็ก โทรศัพท์ 0-2800-2341

สาวน้อยแต่งงานกับงูเหลือม

สวัสดิ์คะท่านผู้อ่าน คอลัมน์นิทานนานาชาติฉบับนี้ขอนำเสนอนิทานเวียดนาม เรื่อง “สาวน้อยแต่งงานกับงูเหลือม” แปลโดย Mrs. Trinh Dieu Thin ซึ่งผู้เขียนคัดมาจากหนังสือนิทานเวียดนาม ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งมีศาสตราจารย์สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคุณเมยรี ถาวรพัฒน์ เป็นบรรณาธิการเรียบเรียง นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานของชนเผ่าเซถาน ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในประเทศเวียดนาม นิทานเรื่องนี้จะสนุกสนานแค่ไหนนั้น เชิญติดตามอ่านได้เลยค่ะ

แต่ก่อนนานมาแล้ว ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งมีหญิงหม้ายคนหนึ่งยากจนมาก สามีของนางตายตั้งแต่ลูกรู้อย่างเดียว นางจึงต้องอดทนหากินเลี้ยงตนเองและลูกตามลำพัง วันเวลาผ่านไปลูกสาวทั้งสองของนางก็เจริญเติบโตขึ้นไล่เลี่ยกัน ทั้งคู่สวยสดงดงามมากที่จะหาหญิงใดมาเปรียบหน้าตาจิ้มลิ้มนวลผ่องดุจพระจันทร์วันเพ็ญ ชายหนุ่มทั่วไปพยายามเสนอตัวเป็นลูกเขยแต่พี่น้องสองสาวยังไม่พอใจใครสักคนหนึ่ง

อยู่มาวันหนึ่ง ผู้เป็นแม่เอาสวิงไปซื้อปลาที่บ่อน้ำแห่งหนึ่ง นางจับปลาได้มากพอสมควรแล้ว จัดแจงจะกลับบ้าน แต่เมื่อนางก้าวขึ้นฝั่งมีงูเหลือมตัวหนึ่ง พุ่งเข้าใส่และรวบรวมขาทั้งสองของนางจนแน่น นางตกใจพุดล้มลงสลบแน่นิ่ง สักครู่หนึ่งเมื่อฟื้นขึ้นมา นางยังคงเห็นขาทั้งคู่ของนางถูกเจ้าเงี้ยวรัดอยู่ นางยกมือขึ้นไหว้พระผู้เป็นเจ้าอยู่บนสวรรค์ขอร้องให้ช่วยนาง นางอ่อนนงูเหลือมให้ปล่อยนางเพราะนางเป็นห่วงลูกสาวทั้งสองของนางซึ่งยังไร้เดียงสาอยู่ นางขอชีวิตงูเหลือมเพื่ออยู่ดูแลลูกสาวของนาง

งูเหลือมฟังนางคร่ำครวญเช่นนั้นก็บอกว่า “เอาละข้าจะไว้ชีวิตเจ้า แต่เจ้าต้องยกลูกสาวเจ้าให้เป็นเมียข้า”

ขณะนั้นบังเอิญมีคนเดินผ่านมา นางขอร้องให้เขาไปตามตัวลูกสาวทั้งสองของนางมา

พอรู้เรื่องเข้าลูกสาวทั้งสองคนก็รีบวิ่งมาหาแม่ทันที เห็นแม่ถูกงูเหลือมรัดอยู่ นางทั้งสองก็ตกใจร้องไห้โวยวาย ผู้เป็นแม่ขอร้องให้ลูกสาวหยุดร้องให้ ถ้ารักแม่ก็ขอให้ยอมเป็นเมียงูเหลือม

ลูกสาวคนโตพูดว่า “โธ่แม่จ๋า ลูกนะรักแม่มากนักรักมากเหมือนใบไม้ในป่า เหมือนน้ำในลำธารแต่จะให้ไปเป็นเมียเงี้ยวร้ายนั้นให้ตายเกิดลูกทำไม่ได้” พุดแล้วนางก็คร่ำครวญเหมือนจะขาดใจตาย นางแม่ห้ำหั่นถามลูกสาวคนเล็ก ลูกสาวคนเล็กก็ผงกหัวแทนคำตอบ แล้วพูดกับแม่ด้วยเสียงสะอึกสะอื้นน้ำตานองว่า “เราไม่มีทางเลือกแล้วจ้ะแม่ ลูกจำเป็นต้องเป็นเมียงูเหลือม เพื่อชีวิตของแม่ แม่และพี่กลับบ้านเสียเถิด ไม่ต้องเป็นห่วงลูกหรอก”

ผู้เป็นพี่เมื่อเห็นน้องสาวยินยอมเป็นเมียงูเหลือมก็หายใจโล่งกรับจู๋มือแม่พากลับบ้าน นางแม่ห้ำหั่นหันหน้ามองดูลูกสาวคนเล็กน้ำตาไหลพราก เพราะความสงสารจนขาทั้งสองของนางสั่นเทาแทบจะยืนไม่ได้แล้ว

คืนนั้น ลูกสาวคนเล็กตามงูเหลือมเข้าถ้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของมัน นางรู้สึกหมดอาลัยตายอยากกับชีวิตอันเคราะห์ร้ายของนาง นางอ่อนเพลียและม่อหย่อนหลับไปเมื่อฟ้าใกล้สว่าง นางละเมอเห็นมีใครคนหนึ่งกำลังลูบไล้ตัวนาง และยังได้กลิ่นอายของคนๆ นั้นด้วย ในที่สุดนางก็ตกใจตื่น ภาพที่นางเห็นคือ ชายหนุ่มรูปร่างสง่างาม หล่อเหลาคคนหนึ่งนั่งมอง

ดูนางด้วยสายตาเต็มไปด้วยความเอ็นดู รักใคร่ ชายหนุ่มเอ่ยขึ้นว่า “น้องจ๋า อย่าตกใจไปเลย ข้าคือสามีของเจ้า ข้าก็คืองูเหลือมด้วย” นางสาวน้อยเคลิบเคลิ้มเหมือนอยู่ในฝัน นางยกมือขึ้นขยี้ตาอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าสิ่งที่นางเห็นไม่ได้หลอกลวงนาง และแล้วทุกสิ่งก็เป็นจริงอย่างที่ปรากฏ นางยังเห็นกระทั่งขาทั้งสองงูเหลือมที่มุดถ้ำ นางดีใจมาก

วันรุ่งขึ้นสองคู่เมียก็เข้าป่าตัดไม้มาสร้างกระท่อมอยู่ริมธารน้ำใสเป็นที่อยู่อาศัย นับตั้งแต่นั้นมาทั้งคู่ก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ทุกเช้านางก็เข้าป่าหาหน่อไม้ หาเห็ด ส่วนสามีนางก็คลุกฆางงูเหลือมลงแม่น้ำหาปลา หาหอย เย็นสองก้นึงผิงไฟ ว่างปลาหาอาหารกิน ใช้ชีวิตอย่างอยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งชาวบ้านต่างชมเชยและชื่นชมด้วย

เรื่องราวเกี่ยวกับสาวน้อยแต่งงานกับงูเหลือมและอยู่ด้วยกันได้อย่างมีความสุขก็เป็นข่าวลือไปไกลและเร็วเหมือนดังลมฟ้าไป ถึงหูผู้เป็นพี่สาว นางพี่สาวไม่ยอมเชื่อ ถือว่าเป็นเรื่องประหลาด

คำคืนวันหนึ่งนางบุกป่าฝ่าดงไปบ้านน้องสาวเพราะอยากจะได้ความจริง นางแอบมองเห็นสามีของน้องสาวและน้องสาวกำลังนั่งคุยกันกระจุ๋กระโจ่งอย่างมีความสุข นางคิดอิจฉาริษยา นึกเสียตาย ว่าทำไมวันนั้นนางจึงปฏิเสธ ปล่อยให้โชคชะตาคือหอกมือไป ความเสียใจและเสียตายทำให้นางคิดฟุ้งซ่าน ตัดสินใจหนีแม่เข้าป่าตามหางงูเหลือมตัวใดตัวหนึ่งเพื่อจะเอามาเป็นผัว แต่โชคไม่เข้าข้างนาง นางไม่เจองูเหลือมกลับพบแต่สิงสาราสัตว์ต่างๆ และแล้ววันหนึ่งนางก็พบงูเหลือมจนได้ เป็นงูเหลือมแก่ๆ มันหดตัวนอนหลับอยู่โคนต้นไม้ต้นหนึ่ง นางเดินไปหาและถามว่า “นี่เจ้างูเหลือม เจ้าเห็นไหมข้าสวยออกอย่างนี้ เจ้าพอใจที่จะเป็นผัวข้าไหม” งูเหลือมได้ยินเสียงก็ลืมตาอันหรือเล็กของมันขึ้นมาดู มันกำลังหัวเราะตั้งหลายวันแล้ว ยังไม่มีอะไรใส่ท้อง มันเลยคิด “เออดีจริงมีเมียมาถึงปาก” จึงรีบบอกสาวน้อยว่า “ทำไมข้าจะไม่ชอบแล้ว มาสิ ตามข้ากลับบ้านเลย”

นางพี่สาวดีใจมาก ตามงูเหลือมไปถึงที่อยู่ของมัน นางคิดว่านางจะมีความสุขไม่น้อยหน้ากับน้องสาวนาง แต่ที่ไหนได้ พอนางเริ่มก้าวเข้าป่าถ้ำ งูเหลือมรีบเอาหินปิดปากถ้ำไว้ แล้วใช้หางของมันทั้งพาดทั้งรัดจนนางสลบคาที่ งูเหลือมอ้าปากกลืนนางอย่างรวดเร็วด้วยความหิว

จะกล่าวถึงแม่หม้ายเมื่อเห็นลูกสาวคนโตหายไปนานไม่กลับบ้าน นางรอคอยเป็นเวลาหลายวันด้วยความหวังโยมมาก ลำพังนางไม่รู้จะทำอะไรได้ จึงไปหาลูกสาวคนเล็ก ทั้งสองได้แต่ร้องไห้ร้องไห้ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร จนกระทั่งลูกเขยกลับมา รู้เรื่องเข้าจึงบอกแม่ให้ตามเขาเข้าไปในป่าลึก ตรงไปที่ถ้ำของงูเหลือมแม่ เห็นงูเหลือมนอนหงายท้องลูกไม้ไหวก็รู้ทันทีว่าพี่สาวเมียกำลังอยู่ในท้องงูเหลือม ชายหนุ่มรีบจับคองูบีบจนงูตายแล้วผ่าท้องมันออก ดึงนางออกมา แล้วช่วยกันทำให้นางฟื้นคืนมา

ต่อจากนั้นมาสาวผู้พี่ก็ตั้งหน้าตั้งตาทำมาหากิน รักแม่ และโอบอ้อมอารีต่อน้องสาวมาก

ช่วงเดือนนี้อากาศร้อนอบอ้าว แต่สำหรับคนไทยก็มีเทศกาล
สงกรานต์ให้เราได้ฉลองกันไปได้ยาวๆ จดหมายข่าวฉบับต้อนรับวัน
ปีใหม่แบบไทยๆ นี้ เต็มเปี่ยมไปด้วยบทความและเนื้อหาที่น่าสนใจ
เช่นเคย เริ่มต้นกันที่บทความเรื่อง “การขุดนากาคุณค่าความเป็นมนุษย์กับการ
จัดการศึกษาสมัยใหม่” ที่คุณจิตติภานต์ จินากฤษ ได้สรุปจากกถาถ้อยคำของ
ดร.อาชว ฐมสาธ ณ ออชฮา ซึ่งจะทำให้เราค้นพบวิธีการศึกษาที่เหมาะสมกับ
ตัวเราได้เป็นอย่างดี ต่อด้วยบทความดีๆ อย่าง “วิถีไทยในฮาวาย” ที่ ดร.สุมิตภา
สุภัตน์เดชา เขียนขึ้นจากประสบการณ์ของตัวเธอในสมัยที่ศึกษาต่อที่ประเทศ
สหรัฐอเมริกา

สำหรับ “ภาพเป็นข่าว” นำเสนอภาพกิจกรรมต่างๆ ในรอบสามเดือน
ที่ผ่านมาเช่นเคย ฉบับนี้ก็มีกิจกรรมพิเศษมากมาย อาทิ กิจกรรมวันปีใหม่ หรือ
ก็มีขลุ่ยหลากสีที่สถาบันฯของเราสามารถคว้ารางวัลเหรียญทองจำนวน 1 เหรียญ
จากกาแข่งขันทำขลุ่ยนักเรียน เหรียญเงิน 2 เหรียญ จากกาแข่งขันทำขลุ่ย
สอดหัว และกาแข่งขันทำ Crossword ปิดท้ายด้วยรางวัลชนะเลิศกาประกวด
กองเชียร์

ส่วนนิทานนานาชาติ ฉบับนี้พบกับนิทานเวียดนาม “สาวน้อยแต้ว
วานกับขลุ่ยเสียง” จะสนุกสนานแต่ไหนแต่ไรอย่าลืมกลับไปอ่านกันนะจ๊ะ

ท้ายที่สุดนี้ หวังว่าผู้อ่านจะได้พบกับสาระอันเกิดจากจดหมายข่าวฉบับนี้
ไม่มากนักน้อย ของคุณทุกท่านที่ติดตามอ่าน ขอให้มีความสุขมากๆ ในเทศกาล
สงกรานต์นี้นะจ๊ะ

ขกณชีกา

เจ้าของ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา จังหวัดนครปฐม 73170
โทรศัพท์ 0-2800-2308 - 14
โทรสาร 0-2800-2332
E-mail : minkymill@yahoo.com
Web page : http://www.lc.mahidol.ac.th

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ดวงพร คำคุณวัฒน์
อาจารย์ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญญา บัวสรอง

บรรณาธิการ

สุภาพร ฤดีจำเริญ

กองบรรณาธิการ

คณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
สถาบันฯ

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์สามลดา
45/10/3 ม.7 ต.กาญจนากิเชก บางบอน
กทม. 10500
โทรศัพท์ 0-2895-1500

ถ้าไม่ถึงผู้รับโปรดสงคืน
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาลายา จังหวัดนครปฐม 73170

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาต 11/2543
ปทจ. ศาลายา

ผู้สนใจต้องการทราบข่าวสารของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท จาก “จดหมายข่าว”
ติดต่อ คุณอำไพ หนูเล็ก ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์